

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

ISPARTA EĞİRDİR BELEDİYESİ

2024 YILI

SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2025

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	8
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	9
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI	9
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	9
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	12
7. DENETİM BULGULARI	12

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	2
Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	3
Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	4
Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu	4
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri	5
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri	5
Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirket	6
Tablo 8: Muafiyet Oranı Yüksek Belirlenen İşler ve Risk Kalemleri	36

KISALTMALAR

LTD ŞTİ	Limited Şirket
SGK	Sosyal G¼venlik Kurumu
TL	T¼rk Lirası
USD	Amerikan Doları

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. İller Bankası Ortaklık Payının Mali Tablolarda Eksik Gösterilmesi
2. Belediyenin Ortak Olduğu Şirketteki Sermaye Tutarı ile Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı Tutarının Uyuşmaması
3. Belediye Şirketinin Sosyal Güvenlik Kurumuna Olan Borçlarına Karşılık Bu Kuruma Devredilen Belediye Taşınmazının, Şirkete Sermaye Olarak Aktarılmasına İlişkin Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması
4. Taşınmazlara İlişkin Envanter ve Değerleme İşlemlerinin Yapılmaması, Taşınmaz Form ve İcmal Cetvellerinin Düzenlenmemesi
5. Tahsis Edilen ve Tahsisli Kullanılan Taşınmazların Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması
6. Satışı Yapılan Taşınmazların Kayıtlı Değeri Yerine Satış Bedeli Üzerinden Kayıtlardan Çıkarılması
7. Maddi Olmayan Duran Varlık Alımlarının Haklar Hesabında Takip Edilmemesi

B. Diğer Bulgular

1. Toplu Ulaşım Hatlarında Çalışan Araçların İşletme Süre ve Şartlarına İlişkin Hatalı Uygulamaların Bulunması
2. Kesinleşen Sayıştay İlamlarının İnfaz Edilmemesi
3. İşyeri Satışlarında Vade Farkı ve Peşinata İlişkin İlgili Mevzuatta Öngörülen Şartlara Uyulmaması
4. Şirket Personeli Dahil Personel Giderlerinin Mevzuatta Belirlenen Sınırın Üzerinde Olması
5. Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Paylarının Hatalı Hesapta Muhasebeleştirilmesi
6. Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunması İçin Tahsil Edilen Katkı Paylarının İl Özel İdaresine Zamanında Gönderilmemesi

7. Kalkınma Ajansı Paylarının Aktarılmaması
8. Sabit ve Mobil Haberleşme Altyapı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Bedelinin Takip ve Tahsilatının Yapılmaması
9. Taşınmazların İhale Yapılmaksızın Ecrimisil Karşılığında Kullanılması
10. Belli Süreyi Gerektiren Doğrudan Temin Alımlarında Sözleşme Yapılmaması
11. Yapım İşlerinde Bütün Riskler Sigortası Kapsamında Yer Alan Risk Kalemlerinde Muafiyet Oranının Yüksek Belirlenmesi
12. İş Avansları ile Yapılan Mal ve Hizmet Alımlarında Hatalı Uygulamaların Bulunması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Belediyeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127'nci maddesinde, belediye halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçimlerle oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır. Anayasa'da belediyelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

Isparta Eğirdir Belediyesi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde genel yönetim kapsamında yer almakta olup, faaliyetlerini 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun verdiği yetki ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir. Belediyenin temel mevzuatı 5393 sayılı Belediye Kanunu olup, bu Kanun'da Belediyenin görev, yetki, sorumlulukları ile organları, teşkilatı, bütçe ve denetimi gibi temel hususlar düzenlenmektedir. Bununla birlikte görev, yetki, imtiyaz ve sorumlulukları diğer ilgili kanun ve yönetmeliklerde de düzenlenmiştir.

5393 sayılı Kanun'un "Belediyenin görev ve sorumlulukları" başlıklı 14'üncü maddesinde, belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; kentsel altyapı, çevre sağlığı, temizlik, katı atık, zabıta, itfaiye, mezarlıklar, park ve yeşil alanlar, konut, kültür ve sanat, öğrenci yurtları, sosyal hizmetler, nikâh ve benzeri hizmetleri yapacağı veya yaptıracığı, bunun yanı sıra devlet okullarının ve mabetlerin tüm ihtiyaçlarını karşılayabileceği, sağlıklı ilgili tesisler açabileceği, sporu teşvik edebileceği ve gıda bankacılığı yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Kanun'un "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları" başlıklı 15'inci maddesinde; belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, yönetmelik çıkarmak, belediye gelirlerini tahsil etmek, ulaşım hizmetlerini görmek, ticari hayata katkı sağlamak gibi yetki ve imtiyazlar sayılmıştır.

Merkezi idarenin, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla mahalli idareler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu Anayasa'da hüküm altına alınmıştır. Bu idari vesayet yetkisi denetim ve

soruşturma konularında İçişleri Bakanlığı tarafından, yönetsel konularda ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

ii5393 sayılı Kanun'a göre ilçe belediyesinin organları; belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanıdır. Eğirdir Belediyesinin karar organı Belediye Meclisi, Belediye Başkanı ve 11 üyeden oluşmaktadır.

Belediye teşkilâtı; norm kadro esaslarına uygun olarak özel kalem, yazı işleri, mali hizmetler, fen işleri, insan kaynakları ve eğitim, iklim değişikliği ve sıfır atık, destek hizmetleri, imar ve şehircilik, veteriner işleri, hal, zabıta ve itfaiye birimlerinden oluşmaktadır. Belediyenin nüfusu, fiziki ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak, norm kadro ilke ve standartlarına uygun olarak gerektiğinde sağlık, itfaiye, imar, insan kaynakları, hukuk işleri ve ihtiyaca göre diğer birimler kurulabilmektedir. Bu birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi belediye meclisinin yetkisi dâhilindedir.

Belediyelerdeki tüm kadrolara yapılacak olan atamalar kanun ve yönetmeliklerde belirtilen kriterlere uygun olarak belediye başkanı tarafından yapılmakta, birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadrolarına yapılan atamalar ilk toplantıda belediye meclisinin bilgisine sunulmaktadır. 5393 sayılı Kanun'a istinaden belediye başkanı, zorunlu gördüğü takdirde, beldenin nüfus sayısına göre en çok dört belediye meclis üyesini belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirebilmektedir. Belediyede bir başkan yardımcısı görevlendirilmiştir.

Belediye hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan Belediye personeline ilişkin bilgiler tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	113	57
Sözleşmeli	-	-
Kadrolu İşçi	56	23
Geçici İşçi	22	-
Toplam	191	80
Gölbelde İmar İnş.Mim.Müh.Taş. Soğuk Hava Deposu Tar.Tem.Mah.Tur.San. ve Tic.Ltd. Şti.	-	206

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır.

Bütçe işlemleri 27.05.2016 tarihli ve 29724 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir.

Bütçe, belediyenin stratejik planına ve performans programına uygun olarak, analitik bütçe sistemine göre belediye başkanı tarafından hazırlanan, mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren ve belediye meclisince kabul edilen bir karardır. Bu kapsamda Eğirdir Belediyesi, faaliyetlerini ilgili mali yılı bütçesi ile verilen ödenekler ile yürütmektedir.

Eğirdir Belediyesinin 2024 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod 1	Giderin Türü	Bütçe ile Verilen Ödenek (TL)	Eklenen Ödenek (TL)	Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)
01	Personel Giderleri	73.955.000,00	16.062.878,47	11.685.448,72	78.332.429,75	59.670.209,93	18.662.219,82
02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	17.560.000,00	8.073.832,22	5.293.107,08	20.340.725,14	16.509.658,90	3.831.066,24
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	137.395.000,00	64.716.571,42	71.509.240,30	130.602.331,12	97.271.916,41	33.330.414,71
04	Faiz Giderleri	10.550.000,00	35.097.617,98	50.000,00	45.597.617,98	45.085.032,97	512.585,01
05	Cari Transferler	5.500.000,00	0,00	1.470.605,07	4.029.394,93	3.078.233,09	951.161,84
06	Sermaye Giderleri	51.040.000,00	20.357.373,00	19.926.876,84	51.470.496,16	42.523.437,30	8.947.058,86
07	Sermaye Transferleri	37.500.000,00	0,00	5.622.995,08	31.877.004,92	28.947.632,34	2.929.372,58
08	Borç Verme	1.500.000,00	0,00	0,00	1.500.000,00	0,00	1.500.000,00
09	Yedek Ödenek	30.000.000,00	0,00	28.750.000,00	1.250.000,00	0,00	1.250.000,00
Toplam		365.000.000,00	144.308.273,09	144.308.273,09	365.000.000,00	293.086.120,94	71.913.879,06

Eğirdir Belediyesinin 2024 mali yılı bütçesi ile 365.000.000,00 TL ödenek öngörülmüştür. Yıl içinde 293.086.120,94 TL bütçe gideri yapılmış, 71.913.879,06 TL ödenek iptal edilmiştir.

Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	44.300.000,00	17.529.660,56	0,00	17.529.660,56	39,57
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	62.600.000,00	49.590.569,31	19.989,00	49.570.580,31	79,18
04- Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	25.100.000,00	12.421.218,00	0,00	12.421.218,00	49,48
05- Diğer Gelirler	136.000.000,00	137.475.809,08	0,00	137.475.809,08	101,08
06- Sermaye Gelirleri	95.500.000,00	25.223.853,43	0,00	25.223.853,43	26,41
08-Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09-Red ve İadeler (-)	1.500.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	365.000.000,00	242.241.110,38	19.989,00	242.221.121,38	66,36

2024 yılında tahmini bütçe geliri %66,36 seviyesinde gerçekleşmiştir. Vergi gelirlerinde %39,57, teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde %79,18, alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirlerde %49,48, diğer gelirlerde %101,08 ve sermaye gelirlerinde %26,41 oranında gerçekleşme olmuştur. Vergi gelirleri, alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirler ve sermaye gelirleri beklenenin oldukça altında gerçekleşmiştir. Diğer gelirlerdeki artışlar ise merkezi idareden alınan paylardan kaynaklanmaktadır.

Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe Ödeneği (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	78.332.429,75	59.670.209,93	76,17
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	20.340.725,14	16.509.658,90	81,16
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	130.602.331,12	97.271.916,41	74,47
04- Faiz Giderleri	45.597.617,98	45.085.032,97	98,87
05- Cari Transferler	4.029.394,93	3.078.233,09	76,39
06- Sermaye Giderleri	51.470.496,16	42.523.437,30	82,61
07- Sermaye Transferleri	31.877.004,92	28.947.632,34	90,81
08- Borç Verme	1.500.000,00	0,00	0,00
09- Yedek Ödenekler	1.250.000,00	0,00	0,00
Toplam	365.000.000,00	293.086.120,94	80,29

2024 yılında bütçe ile verilen ödenekler toplam %80,29 seviyesinde gerçekleşmiştir. Personel giderleri (%76,17), sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri (%81,16), mal ve hizmet alım giderleri (%74,47), cari transferler (%76,39) ve sermaye giderleri (%82,61) beklenenin altında, faiz giderleri (%98,87) ve sermaye transferleri (%90,81) ise beklenene yakın gerçekleşmiştir.

Belediyenin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2023 yılının 2022 yılına, 2024 yılının 2023 yılına göre değişim oranları aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	8.413.191,46	11.571.625,32	17.529.660,56	37,54	51,48
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	15.848.102,38	23.527.846,55	49.590.569,31	48,45	110,77
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	465.287,51	255.000,00	12.421.218,00	-45,19	4.771,06
Diğer Gelirler	40.931.446,95	71.315.423,45	137.475.809,08	74,23	92,77
Sermaye Gelirleri	965.000,00	13.217.281,45	25.223.853,43	1.269,66	90,83
Toplam	66.623.028,30	119.887.176,7	242.241.110,38	79,94	102,05
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	109.594,00	14.187,70	19.989,00	-87,05	40,88
Net Toplam	66.513.434,30	119.872.989,0	242.221.121,38	80,22	102,06

Tablodaki veriler dikkate alındığında; 2024 yılında gelirler bir önceki yıla göre 122.348.132,31 TL’lik (%102,06) artış göstermiştir. Bu çerçevede; vergi gelirlerinde 5.958.035,24 TL (%51,48), teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde 26.062.722,76 TL (%110,77), alınan bağış ve yardım ile özel gelirlerde 12.166.218,00 TL (%4.771,06), diğer gelirlerde 66.160.385,63 TL (%92,77) ve sermaye gelirlerinde 12.006.571,98 TL (90,83) tutarındaki artışlar, toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	15.148.779,15	33.448.815,13	59.670.209,93	120,80	78,39
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Prim Giderleri	2.826.173,58	6.569.695,85	16.509.658,90	132,45	151,30
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	37.563.452,40	52.728.522,20	97.271.916,41	40,37	84,47
Faiz Giderleri	2.504.590,17	11.882.359,96	45.085.032,97	374,42	279,42
Cari Transferler	1.831.688,49	1.986.195,85	3.078.233,09	8,43	54,98
Sermaye Giderleri	741.324,81	40.729.514,23	42.523.437,30	5.394,15	4,40
Sermaye Transferleri	25.494.322,84	38.308.972,26	28.947.632,34	50,26	-24,43
Toplam	86.110.331,44	185.654.075,48	293.086.120,94	115,60	57,86

Belediyenin bütçe giderleri toplamı 2024 yılında, 2023 yılına göre 107.432.045,46 TL (%57,86) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2024 yılında personel giderlerinin 26.221.394,80 TL (%78,39), sosyal güvenlik kurumlarına devlet prim giderlerinin 9.939.963,05 TL (%151,30), mal ve hizmet alım giderlerinin 44.543.394,21 TL (%84,47), faiz giderlerinin 33.202.673,01 TL (%279,42), cari transferlerin 1.092.037,24 TL (%54,98) ve sermaye giderlerinin 1.793.923,07 TL (%4,40) arttığı, sermaye transferlerinin ise 9.361.339,92 TL (%24,43) azaldığı görülmektedir. Faiz giderlerindeki artış iç borç faiz ödemelerinden, personel giderleri ve sosyal güvenlik kurumlarına devlet prim giderlerindeki artışlar da ücretlerin artmasından kaynaklanmaktadır.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın Belediyenin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2024 yılı Faaliyet Gideri 232.148.698,25 TL, enflasyon düzeltmesi dahil Faaliyet Geliri 1.061.721.784,67 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 829.573.086,42 TL olarak gerçekleşmiştir.

Eğirdir Belediyesinin doğrudan hissedarı olduğu şirket aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirket

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Belediyenin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	Gölbeldi İmar İnş.Mim.Müh.Taş. Soğuk Hava Deposu Tar.Tem.Mah.Tur.San. ve Tic.Ltd. Şti.	150.000.000,00	150.000.000,00	100

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Eğirdir Belediyesinin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, 23.12.2014 tarihli ve 29214 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’nin 46’ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa

Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
 - 1) Bilanço
 - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
 - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
 - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
 - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
 - 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
 - 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu

10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

17.09.2020 tarihli ve 31247 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar’ın 5’inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştaya gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar’ın 8’inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmassından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin

denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun beşinci kısmında düzenlenmiştir.

İç kontrol, idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, mali bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan mali ve diğer kontroller bütünüdür. Görev ve yetkileri çerçevesinde, mali yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standart ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standart ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır. Bu kurumlar ayrıca, sistemlerin koordinasyonunu sağlar ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti verir.

İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesinde; iç kontrol standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin, mali ve mali olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, ayrıca Kanun'a ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikli işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanarak 26.12.2007 tarih ve 26738 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla 18 standart ve bu standartlar için gerekli 79 genel şart belirlenmiştir.

İç kontrol sisteminin kurulması ve uygulanması kapsamında yapılan incelemeler sonucunda iç kontrol sistemleri ile ilgili tespitler aşağıda belirtilmiştir.

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir.

İdarede “Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri” ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir.

Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur.

Hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmemiştir.

Risk Değerlendirme Standartları

Belediye Kanunu'nun 41'inci maddesinin üçüncü fıkrasına göre, nüfusu 50.000'in altında olan belediyelerde stratejik plan yapılması zorunlu olmadığından stratejik plan, buna bağlı olarak da yıllık performans programı hazırlanmamıştır.

İdare hiçbir iç kontrol riski belirlememiştir.

Risklerin değerlendirilmesine yönelik herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmamıştır.

İdare tarafından yetki devirleri mevzuata uygun yapılmıştır.

İdarede yapılan görevlendirmelerde gerekli işlerin farklı kişiler arasında dağıtılması suretiyle “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur.

İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri belirlenmemiştir.

Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'a uygun olarak kurulmamıştır.

Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcut değildir.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmamıştır.

İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı hazırlanmamıştır.

İzleme Standartları

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi, sistemin temel unsurlarının kurulmamış olması nedeniyle değerlendirilmemektedir.

Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmamıştır. Dolayısıyla herhangi bir iç denetim çalışması mevcut değildir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Isparta Eğirdir Belediyesi 2024 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: İller Bankası Ortaklık Payının Mali Tablolarda Eksik Gösterilmesi

İller Bankası tarafından Belediye adına vergi gelirleri paylarından kesilen sermaye payı tutarları toplamı ile bu payların takip edildiği 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabında kayıtlı tutarın birbiriyle uyumlu olmadığı görülmüştür.

6107 sayılı İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun’un 4’üncü maddesinin birinci fıkrasında; il özel idareleri ve belediyelerin Bankanın ortağı olduğu belirtilmiştir. Aynı maddenin üçüncü fıkrasının (a) bendinde ise; 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun’a göre her ay Hazine ve Maliye Bakanlığı ve İller Bankası tarafından dağıtılacak vergi gelirleri paylarının toplamı üzerinden aylık yüzde iki oranında kesilecek miktarın, Bankanın sermayesine ekleneceği hüküm altına alınmıştır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 178’inci maddesinde; kanuni yetkilere dayanılarak mali kuruluşların sermayesine iştirak edilen tutarların ve bu sermaye tutarlarının işletilmesinden doğan kar ve zararların, bütçeye iade olunan tutarlar ile bu kuruluşlara ikrazen verilen ve mahsup edilen tutarların izlenmesi için 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının kullanılacağı ifade edilmiştir. Dolayısıyla, her ay Banka tarafından vergi gelirleri paylarının toplamı üzerinden aylık yüzde iki oranında kesilecek miktar 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabında takip edilmelidir.

İller Bankasının resmi kayıtlarına göre, 2007 yılından itibaren 2024 yılı sonuna kadar İller Bankasının sermayesine katılım payı olarak Belediyenin genel bütçe vergi gelirlerinden alacağı paydan 7.854.801,62 TL kesinti yapılmıştır. Bu durumda Belediyenin 2024 yılı sonunda düzenlenen mali tablolarında 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabında 7.854.801,62 TL tutarında ortaklık payının görülmesi gerekmektedir. Ancak 2024 yılı sonunda düzenlenen mali tablolarda 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabında ortaklık payı için 7.038.955,23 TL tutarında kayıt yapıldığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla 2024 yılı Bilançosunda 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı olması gerekenden 815.546,39 TL eksik görünmektedir.

Belediyenin İller Bankasının sermayesine iştirak ettiği toplam sermaye tutarı ile 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabında kayıtlı tutarın eşit olması gerektiğinden, eksik tutarın kaydının yapılması gerekmektedir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti uyarınca, söz konusu hatanın düzeltildiği bildirilmiş olsa da, 2025 yılında yapılan işlemin 2024 yılı mali tablolarında oluşan hatayı düzeltici etkisi bulunmamaktadır.

BULGU 2: Belediyenin Ortak Olduğu Şirketteki Sermaye Tutarı ile Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı Tutarının Uyuşmaması

Belediyenin ortak olduğu Şirketteki sermaye tutarı ile 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabındaki tutarın uyuşmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının niteliğini düzenleyen 181'inci maddesinde; bu hesabın mal ve hizmet üreten kuruluşlara nakden veya ayni olarak verilen sermaye tutarlarının ve bu sermaye tutarlarının işletilmesinden doğan kâr ve zararların, bütçeye iade olunan sermayelerin izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmiştir.

Yönetmelik'in "Hesaba ilişkin işlemler" başlıklı 182'nci maddesinde ise; mal ve hizmet üreten kuruluşlara gerek nominal sermaye ve gerekse ayni sermaye transferi şeklindeki iştiraklerin gerçeğe uygun değerleri ile bu hesaba kaydedileceği ve sermayesine iştirak edilen mal ve hizmet üreten kuruluşlara nakdi veya ayni sermaye şeklindeki katılımlardan bu hesapta kayıtlı tutarların ilgili mal ve hizmet üreten kuruluşların öz kaynak hesaplarında karşılık olarak yer alan tutarlarla eşit olması gerektiği hüküm altına alınmıştır.

Yukarıdaki mevzuat hükmüne göre, Belediyenin ortağı olduğu Şirketteki sermaye payını 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabına kaydetmesi, bu hesaba kaydedilen tutarların da ilgili Şirketin öz kaynak hesaplarında yer alan tutarlarla eşit olması gerekmektedir.

Yapılan incelemede; sermayesinin tamamı Belediyeye ait olan Gölbelde İmar İnş. Mim. Müh. Taş. Soğuk Hava Deposu Tar.Tem. Mah.Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti'nin 150.000.000,00 TL sermayesi olmasına rağmen, 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermaye Hesabında kayıtlı tutarın 25.900.000,00 TL olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı mali tablolarda olması gerekenden 124.100.000,00 TL eksik görünmektedir.

Belediye tarafından Şirkete yapılan sermaye ödemelerinin yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine uygun olarak muhasebe kayıtlarına alınması ve sermaye tutarlarının birbiriyle uyumlu olması sağlanmalıdır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti uyarınca, söz konusu hatanın düzeltildiği bildirilmiş olsa da, 2025 yılında yapılan işlemin 2024 yılı mali tablolarında oluşan hatayı düzeltici etkisi bulunmamaktadır.

BULGU 3: Belediye Şirketinin Sosyal Güvenlik Kurumuna Olan Borçlarına Karşılık Bu Kuruma Devredilen Belediye Taşınmazının, Şirkete Sermaye Olarak Aktarılmasına İlişkin Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması

Belediyenin %100 sermayesine sahip olduğu Belediye Şirketi'nin Sosyal Güvenlik Kurumuna (SGK) olan borçlarına karşılık Kuruma devredilen Belediye taşınmazının, Şirkete sermaye olarak aktarılmasına ilişkin muhasebe kayıtlarının yapılmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 241 Mal ve Hizmet Üreten Sosyal Sigorta Kurumuna Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabına ilişkin "Hesabın niteliği" başlıklı 181'inci maddesinde;

"Bu hesap, mal ve hizmet üreten kuruluşlara nakden veya ayni olarak verilen sermaye tutarları ve bu sermaye tutarlarının işletilmesinden doğan kar ve zararlar, bütçeye iade olunan sermayelerin izlenmesi için kullanılır."

"Hesaba ilişkin işlemler" başlıklı 182'nci maddesinde;

Mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabına ilişkin işlemler aşağıda gösterilmiştir.

a) Mal ve hizmet üreten kuruluşlara gerek nominal sermaye ve gerekse aynı sermaye transferi şeklindeki iştirakler gerçeğe uygun değerleri ile bu hesaba kaydedilir.

(...)

b) Bu hesaba kayıt yapılmasını gerektiren her bir işlemin belgesi en geç bir ay içinde muhasebe birimine intikal ettirilir. Söz konusu işlemlerden bütçe gelir ve gider hesaplarını ilgilendirenlerle ilişkin kayıtların mahsup dönemi sonuna kadar, ilgili hesaplara kaydedilmek suretiyle yapılması zorunludur.”

“Hesabın işleyişi” başlıklı 183’üncü maddesinde;

Mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabına ilişkin borç ve alacak kayıtları aşağıda gösterilmiştir.

a) Borç

(...)

2) Duran varlıklar içinde yer alan taşınır ve taşınmaz mallardan sermayeye eklenmek amacıyla mal ve hizmet üreten kuruluşlara verilenlerin, bir taraftan net değeri bu hesaba, ayrılan amortisman tutarı ilgili amortisman hesabına borç, varlığın kayıtlı değeri ilgili duran varlık hesabına alacak; diğer taraftan duran varlığın net değeri 830 Bütçe Giderleri Hesabına borç, 835 Gider Yansıtma Hesabına alacak kaydedilir.”

hükümleri yer almaktadır.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerine göre, Belediye Şirketinin SGK’ya olan borçları için devredilen Belediye taşınmazının ilk önce Şirkete sermaye olarak aktarılması ve Belediye tarafından buna ilişkin muhasebe kayıtlarının mahsup dönemi sonuna kadar, ilgili hesaplara kaydedilmek suretiyle yapılması gerekmektedir.

Belediye Şirketinin SGK’ya olan sigorta primi borçları için Belediyeye ait arsa, 02.09.2024 tarih ve 118 sayılı Belediye Meclisi Kararına istinaden 31.12.2024 tarihinde 79.386.724,00 TL bedelle SGK’ya devredilmiştir. 2024 yılı mahsup döneminin sonuna kadar söz konusu taşınmazın Belediye Şirketine sermaye olarak aktarılması gerekirken, bu işlem

yapılmamıştır. Dolayısıyla mali tablolarda 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler, 250 Arazi ve Arsalar, 830 Bütçe Giderleri ve 835 Gider Yansıtma Hesaplarında 67.562.559,20 TL hataya sebebiyet verilmiştir. Mali tabloların doğru ve güvenilir bilgi sunması açısından, Belediye Şirketinin borçlarına karşılık SGK'ya devredilen Belediyeye ait taşınmazın muhasebe kayıtlarının yukarıda açıklanan mevzuata uygun olarak yapılması gerekmektedir.

Belediye tarafından ilgili muhasebe kaydının 07.03.2025 tarihinde yapıldığı bildirilmiştir. Ancak 2025 yılında yapılan işlemin 2024 yılı mali tablolarında oluşan hatayı düzeltici etkisi bulunmamaktadır. Bu nedenle 2024 yılında anılan muhasebe hesaplarında 67.562.559,20 TL hata bulunmaktadır.

BULGU 4: Taşınmazlara İlişkin Envanter ve Değerleme İşlemlerinin Yapılmaması, Taşınmaz Form ve İcmal Cetvellerinin Düzenlenmemesi

Belediyenin mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımındaki taşınmazlarına ilişkin Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik hükümleri gereği yapılması gereken envanter ve değer tespit işlemlerinin yapılmadığı, taşınmaz form ve icmal cetvellerinin düzenlenmediği görülmüştür.

Taşınmazların yönetimi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 44, 45, 47 ve 60'ıncı maddelerinde düzenlenmiştir. 5018 sayılı Kanun kapsamında olan kurum ve kuruluşların mülkiyetinde, yönetiminde ve kullanımında bulunan taşınmazların kaydına ve icmallерinin düzenlenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek üzere bu Kanun'un 44, 45 ve 60'ıncı maddelerine dayanılarak hazırlanan "Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik" 13.09.2006 tarihli ve 2006/10970 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulmuştur.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in "Kayıt ve kontrol işlemleri" başlıklı 5'inci maddesine göre; kamu idareleri, mevcutlarla birlikte içinde bulunulan yılda çeşitli yollarla edinilen ve elden çıkarılan taşınmazlarını, miktar ve değer olarak takip etmek amacıyla kayıt altına alacaklardır. Taşınmazların hangi değerler üzerinden kayıt altına alınacağı ise yine 5'inci maddede açıklanmış olup, bu maddede; "Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazların" maliyet bedeli, bu taşınmazlardan maliyet bedeli belirlenemeyenlerin ise rayiç değer üzerinden kayıtlara alınacağı hüküm altına alınmıştır. Ancak bu taşınmazlardan maliyet ve rayiç bedeli belirlenemeyen taşınmazlar ile "Tapuda Kayıtlı Olmayan Taşınmazlar" başlığı altında yer alan taşınmazlardan sadece ekonomik olarak değerlendirmeye konu olanlar ile

kamusal ihtiyaçlarda kullanılan taşınmazların “Orta Malları” ve “Genel Hizmet Alanları” başlığı altında yer alan taşınmazların ve de Bakanlık tarafından iz bedeli ile takip edilmesine karar verilen taşınmazların, iz bedeli üzerinden kayıtlara alınacağı düzenlenmiştir.

Yönetmelik’in “Kayıt şekli” başlıklı 7’nci maddesine göre; kamu idarelerine ait taşınmazlar için “Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar Formu”, “Tapuda Kayıtlı Olmayan Taşınmazlar Formu”, “Orta Malları Formu” ve “Genel Hizmet Alanları Formu”nun düzenlenmesi gerekmektedir. Kamu idarelerinin taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleriyle görevli birimlerinde hazırlanan bu formlar taşınmaz icmal cetvelleri hazırlamak üzere mali hizmetler birimine gönderilir. Mali hizmetler birimince bu formlar konsolide edilerek bu Yönetmelik’in ekinde (Ek 7) bulunan örneğe uygun şekilde taşınmaz icmal cetvelleri oluşturulur.

Yönetmelik’in “Taşınmazların numaralandırılması” başlıklı 8’inci maddesinde de; kamu idarelerinde kaydedilen her taşınmaz için daha önce belirlenmiş taşınmaz numarası var ise bu taşınmaz numarası, yoksa kamu idarelerinin belirleyeceği taşınmaz numarası verileceği ifade edilmiştir.

Yönetmelik’in “Dosyalama” başlıklı 9’uncu maddesinde ise kamu idarelerinde kaydedilen her taşınmaz için taşınmaz ile aynı numarayı taşıyan birer dosya oluşturulacağı belirtilmiş, dosyalama işleminin nasıl yapılacağı, hangi tasarruf işlemi için ne tür belgelerin ekleneceği ayrıntısıyla düzenlenmiştir.

Yine Yönetmelik’in “Mevcut taşınmazların kaydına ilişkin işlemler” başlıklı geçici 1’inci maddesinde; maliyet bedeli veya rayiç değerler üzerinden muhasebe kayıtlarına alınacak olan taşınmazların bu değerler üzerinden kayıtlara alınmaya kadar emlak vergi değerleri üzerinden kayıtlarının yapılacağı; fiili envanterlerinin emlak vergi değeri üzerinden en geç 30.09.2014 tarihine kadar tamamlanarak Yönetmelik ekinde yer alan formlara ve cetvellere kaydedileceği; bu taşınmazlara ait bilgilerin muhasebe kayıtları yapılmak üzere muhasebe birimine gönderileceği, muhasebe biriminin de bu taşınmazları 01.10.2014 tarihinde muhasebe kayıtlarından çıkarıp fiili envanter üzerinden kayıtlara alacağı belirtilmiştir.

Mezkur Yönetmelik’in geçici 1’inci maddesinin ikinci fıkrasında; “(...)Yönetmelik’in 5 inci maddesine göre yapılması gereken işlemler 31/12/2017 tarihine kadar tamamlanır” denilerek maliyet bedeli veya rayiç değer üzerinden kayıtlara alma işlemi için tamamlama tarihi öngörülmüştür. Dolayısıyla 31.12.2017 tarihine kadar tapuda kayıtlı olan taşınmazlar maliyet bedeli veya rayiç değeri üzerinden kayıtlara alınmalıdır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 187'nci maddesinde de; taşınmazlar hakkında Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik hükümleri doğrultusunda, bu maddede belirtilen esaslara göre işlem yapılacağı belirtildikten sonra Yönetmelik'in 188 ile 193'üncü maddeleri arasında taşınmaz varlıklara ilişkin işlemler muhasebe ilkeleri doğrultusunda açıklanmıştır.

Yukarıda belirtildiği üzere, Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik hükümleri gereğince; taşınmazların tapu bilgilerinin temin edilerek fiili envanterin yapılması, mevzuatında belirtilen şekilde kayda esas değerlerinin tespit edilmesi ve yeniden değerlendirilmesi, her bir taşınmaz için numaralandırma ve dosyalama işlemlerinin yapılması, taşınmaz icmal cetvellerinin konsolide edilmesi, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği gereği taşınmazların mali tablolarında gösterilmesi ve tüm bu taşınmaz kayıt işlemlerinin 31.12.2017 tarihine kadar tamamlanması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, taşınmazların fiili envanter ve değer tespitlerinin yapılmadığı, muhasebe kayıtlarının güncellenmediği, Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik hükümlerine göre hazırlanması gereken Taşınmaz Form ve İcmal Cetvellerinin düzenlenmediği, numaralandırma ve dosyalama işlemlerinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Belediye, bulgu konusu edilen hatanın düzeltilmesine yönelik gerekli işlemlerin başlatıldığını bildirmiş olsa da, bu işlemler henüz tamamlanmamıştır. 2025 yılında yapılan düzeltme işleminin 2024 yılı mali tablolarında oluşan hatayı düzeltici etkisi bulunmamaktadır.

Belediyenin mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımındaki tüm taşınmaz kayıtlarının Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik hükümlerine uygun şekilde yapılarak, muhasebe kayıtlarının güncellenmesi gerekmektedir.

BULGU 5: Tahsis Edilen ve Tahsisli Kullanılan Taşınmazların Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması

Belediyenin mülkiyetinde bulunan taşınmazlardan diğer kurum ve kuruluşlara tahsis edilenler ile kamu kurum ve kuruluşlarınca Belediyeye tahsisli olarak kullandırılan taşınmazların ilgili varlık hesaplarında izlenmediği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 47'nci maddesinde; kamu idarelerinin, kanunlarında belirtilen kamu hizmetlerini yerine getirmek amacıyla mülkiyetlerindeki taşınmazları birbirlerine tahsis edebileceği hüküm altına alınmıştır. Benzer

bir düzenleme 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 75'inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi ile belediyelerin kendilerine ait taşınmazları, asli görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak kamu kurum ve kuruluşlarına devredebileceği veya süresi yirmi beş yılı geçmemek üzere tahsis edebileceği şeklinde yapılmıştır.

Bu doğrultuda tahsis işleminin konusu olan taşınmaz mallar, kamu hizmetinin ifası amacıyla ilgili kamu idaresinin kullanımına bırakıldığından, tahsis yapan ve yapılan idarelerin, bu varlıkları tam ve doğru olarak raporlanmasını teminen tahsis işlemini muhasebeleştirmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan 10.10.2006 tarihli ve 26315 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik'in "Tahsisli taşınmaza ilişkin giderler" başlıklı 7'nci maddesinde yer alan; tahsisli taşınmazlarla ilgili olarak harcamalara katılma payı da dâhil her türlü mali yükümlülüklerin ve diğer giderlerin, tahsis yapılan kamu idaresi tarafından ödeneceğine dair hükmüne göre de tahsisli taşınmazlar ile ilgili her türden giderin, tahsis yapılan kurum tarafından karşılanması, dolayısıyla da muhasebe kayıtlarının, tesis edilen bu işlemlere göre gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu haliyle de tahsisli taşınmazların tahsis bilgisinin muhasebe kayıtlarında ilgili alt kodlar itibarıyla izlenmesi, idarenin tahsise konu taşınmazları üzerindeki malî yükümlülükleri açısından anlam kazanmaktadır.

Nitekim bu husus 27.05.2016 tarihli ve 29724 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin, maddi duran varlıklar hesap grubuna ilişkin işlemlerin düzenlendiği 187'nci maddesinin beşinci fıkrasında; kamu idaresinin mülkiyetinde olan taşınmazların, bunlardan diğer kamu idarelerine tahsis edilenlerin ve kamu idarelerince tahsisli olarak kullanılanların yardımcı hesaplar itibarıyla izleneceği şeklinde hüküm altına alınmış ve 188,189, 190, 191, 192 ve 193 ve 203'üncü maddelerinde, tahsis edilen ve tahsisli kullanılan taşınmazların niteliklerine göre 250 Arazi ve Arsalar Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı veya 252 Binalar Hesabında, ayrılması gereken amortisman tutarlarının ise Muhasebat Genel Müdürlüğünün Amortisman ve Tükenme Paylarına ilişkin 47 sıra no.lu Genel Tebliği'nin "Tahsisli taşınmazların amortisman işlemleri" başlıklı 7'nci maddesi gereği tahsisli kullanan idare tarafından 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabında, bu hesaplar karşılığında da 500 Net Değer Hesabında izlenmesine yönelik hesap işleyişleri düzenlenmiştir.

Anılan Yönetmelik'e göre 2024 yılı Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planında ilgili varlık hesapları itibarıyla 02 Kamu İdaresinin Tahsis Ettiği Taşınmazlar, 03 Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar, bu hesaplar karşılığı 500 Net Değer Hesabı itibarıyla da 11 Tahsis Edilen Taşınmazlar, 12 Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar, 13 Tahsis Edilen Taşınmazlar İçin Ayrılmış Amortisman Tutarı şeklinde ikinci düzey alt kodlara yer verilmiştir.

Yine 27.04.2015 tarihli ve 4167 sayılı Muhasebat Genel Müdürlüğü yazısının, herhangi bir taşınmazı tahsis eden ve tahsisli kullanan kurumların muhasebe kayıtlarının nasıl gerçekleştireceğine dair "1.3.Tahsis işleminin muhasebeleştirilmesi" başlıklı maddesinde; Taşınmaz maliki kamu idaresi tarafından tahsis işlemine ilişkin belgeler muhasebe birimine verildiğinde; 500 Net Değer Hesabına (11.Tahsis Edilen Taşınmazlar) borç, ilgisine göre 250 Arazi ve Arsalar Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı veya 252 Binalar Hesabına (02.Kamu İdaresinin Tahsis Ettiği Taşınmazlar) alacak; varsa taşınmaza ilişkin amortisman tutarlarının 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç, 500 Net Değer Hesabına (13.Tahsis Edilen Taşınmazlar için Ayrılmış Amortisman Tutarı) alacak olarak kaydedileceği, bu kayıtların taşınmazın mülkiyet kayıtlarının bulunduğu muhasebe birimlerince, taşınmazın tahsis edildiği kamu idaresi tarafından tahsis işlemine ilişkin belgeler muhasebe birimine verildiğinde; ilgisine göre 250 Arazi ve Arsalar Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı veya 252 Binalar Hesabına (03.Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar) borç, 500 Net Değer Hesabına (12.Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar) alacak; varsa taşınmaza ilişkin amortisman tutarları 500 Net Değer Hesabına (13.Tahsis Edilen Taşınmazlar için Ayrılmış Amortisman Tutarı) borç, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak kaydedileceği, bu kayıtlar taşınmazı tahsisli olarak kullanan idarenin taşınmaza ilişkin harcamalarını muhasebeleştirilen ilgili muhasebe birimlerince yapılacağı şeklinde açıklama yapılmıştır.

Belediyenin taşınmaz işlemlerinin incelenmesinde; tahsisli kullanılan ve tahsis edilen taşınmazların yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri çerçevesinde muhasebeleştirilmediği tespit edilmiştir.

Belediye tarafından diğer kurumlara tahsisli olarak kullandırılan 10 adet taşınmaza ilişkin tahsis kaydı yapılmadığından, söz konusu taşınmazlar Belediye tarafından kullanılmadığı halde, hala Belediyenin bilançosunda ve kullanımındaymış gibi görünmekte, Belediyenin 4 adet tahsisli olarak kullandığı taşınmaz ise muhasebe kayıtları yapılmadığından, Belediyenin bilançosunda hiç görünmemektedir.

Tahsisli kullanılan ve tahsis edilen taşınmazların muhasebeleştirilmemesi sonucunda bilançoda söz konusu taşınmaz hesapları alt kodlarında ve 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı ile 500 Net Değer Hesabı alt kodları itibarıyla doğru ve güvenilir bilgi sunmamaktadır.

Belediyenin tahsis ettiği ve tahsisli kullandığı taşınmazların muhasebeleştirme işlemlerinin Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine uygun olarak yapılması gerekmektedir.

BULGU 6: Satışı Yapılan Taşınmazların Kayıtlı Değeri Yerine Satış Bedeli Üzerinden Kayıtlardan Çıkarılması

Belediye tarafından satışı yapılan taşınmazların ilgili maddi duran varlık hesaplarındaki çıkış kayıtlarının, taşınmazların kayıtlı değeri yerine, satış bedeli üzerinden yapıldığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin 187'nci maddesinde; varlıkların net değerinin kayıtlı değerden ayrılmış amortismanlar düşüldükten sonra kalan tutar olduğu, maddi duran varlıkların satış işlemlerinde, amortismanı tabi olanlarda net değeri, diğerlerinde kayıtlı değeri ile satış bedeli arasında olumlu veya olumsuz fark olması durumunda, gelir veya gider hesaplarına kaydedilerek muhasebeleştirileceği belirtilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in 250 Arsa ve Araziler Hesabını düzenleyen 189'uncu ve 252 Binalar Hesabını düzenleyen 193'üncü maddelerinde; satılan taşınmazların kayıtlı değerleri üzerinden kayıtlardan çıkarılacağı, arsa ve araziler için kayıtlı bedel ile satış bedeli arasındaki olumlu ya da olumsuz farkların 600 Gelirler veya 630 Giderler Hesaplarına, arsa ve arazi dışındaki maddi duran varlıkların, varlıklar için satış bedeli ile net değeri arasındaki olumlu ya da olumsuz farkların 600 Gelirler veya 630 Giderler Hesaplarına kaydedileceği ifade edilmiştir. Ayrıca satış bedelinden bütçeye gelir kaydedilmesi gereken tutar 800 Bütçe Gelirleri Hesabına alacak, 805 Gelir Yansıtma Hesabına borç, satış bedelleri ise ilgisine göre 100 Kasa veya 102 Bankalar Hesabına kaydedilecektir.

Yukarıda yer verilen Yönetmelik hükümleri gereğince, satışı yapılan taşınmazlar kayıtlı değeri üzerinden ilgili varlık hesabına alacak kaydedilmek suretiyle varlık hesabından çıkarılarak, varsa amortismanı düşüldükten sonra kalan değeri ile satış bedeli arasındaki olumlu fark 600 Gelirler Hesabına, olumsuz fark ise 630 Giderler Hesabına kaydedilmelidir.

Yapılan incelemede, taşınmaz satışlarına ilişkin muhasebeleştirme işlemlerinin kayıtlı değer yerine satış bedeli üzerinden yapıldığı, satış değerleri ile kayıtlı değerleri arasında herhangi bir değerlendirme yapılmadığı tespit edilmiştir.

Taşınmaz satışlarının satış bedeli üzerinden muhasebeleştirilmesi, 250 ve 252 no.lu Hesaplardan çıkış yapılması gereken değerden daha fazla bir değer çıkmasına yol açmaktadır. Bu durum muhasebe kayıtları ile taşınmaz envanteri arasında uyumsuzluğa neden olmaktadır.

Bilançoda yer alan varlık hesaplarının güvenilir bilgi sunması için satışa konu olan taşınmazların değerlendirme işlemleri yapılarak, satış bedeli ile kayıtlı değeri arasındaki farkın ilgili gelir veya gider hesaplarına aktarılması gerekmektedir.

BULGU 7: Maddi Olmayan Duran Varlık Alımlarının Haklar Hesabında Takip Edilmemesi

Belediyenin faaliyetlerinde kullanılmak üzere edinilen ve herhangi bir fiziksel varlığı bulunmayan yazılım lisansları, elektronik sertifika, harita, etüt, proje ve benzeri nitelikteki varlıklar ile bunların güncellenmesi, yenilenmesi ve bakım hizmetleri dolayısıyla yapılan ödemelerin, 260 Haklar Hesabında izlenmediği, doğrudan gider kaydedildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin maddi olmayan duran varlıklar "Hesap grubuna ilişkin işlemler" başlıklı 209'uncu maddesinde; edinilen maddi olmayan duran varlıkların maliyet bedeli ile hesaplara alınacağı; 260 Haklar Hesabının niteliğini açıklayan 210'uncu maddesinde ise; bu hesabın bedeli karşılığı edinilen hukuki tasarruflar ile belirli alanlarda tanınan kullanma ve yararlanma gibi hak ve yetkiler dolayısıyla yapılan ve ekonomik değer taşıyan harcamaların izlenmesi için kullanılacağı hüküm altına alınmıştır.

Yönetmelik'in 260 Haklar Hesabının işleyişini açıklayan 211'inci maddesinde; bütçeye gider kaydıyla edinilen hakların bir taraftan bu hesaba borç, kesintilerin ilgili hesaba, ödenecek tutarın 103 Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı veya ilgili diğer hesaplara alacak kaydedilmesi; 214'üncü maddesinde ise; hakların maliyet bedellerinin, kullanılabilecekleri süre içerisinde yok edilmesini izlemek için 268 Birikmiş Amortismanlar Hesabının kullanılması gerektiği ifade edilmiştir.

04.11.2015 tarihli ve 29522 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 47 sıra numaralı Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği'nin 6'ncı maddesinde; Maddi Olmayan Duran

Varlıklar ve Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar Hesap Grubunda izlenen varlıklar için amortisman oranının %100 olduğu belirtilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden anlaşıacağı üzere, Belediyenin faaliyetlerinde kullanılmak üzere edinilen, herhangi bir fiziksel varlığı bulunmayan yazılım lisansları, elektronik sertifika, etüt, proje ve benzeri nitelikteki varlıklara ilişkin harcamalar ile bunların güncellenmesine ilişkin değerler, edinme tarihindeki maliyet bedelleri ile 260 Haklar Hesabına kaydedilmeli ve hesaplara alındığı yılsonunda tamamen amorti edilmelidir.

Yapılan incelemede, 452.500,00 TL tutarındaki herhangi bir fiziksel varlığı bulunmayan yazılım lisansları etüt, proje ve benzeri nitelikteki hak ve yetkilerin 260 Haklar Hesabında izlenmeyip, doğrudan 630 Giderler Hesabına kaydedildiği tespit edilmiştir.

Bununla birlikte, 260 Haklar Hesabında takip edilmeyen bu varlıkların yıl sonunda amortisman kayıtlarının da yapılmaması sonucu 268 Birikmiş Amortismanlar Hesabının eksik görünmesine sebebiyet verilmiştir.

Maddi olmayan duran varlıkların anılan Yönetmelik ve Tebliğ hükümlerine aykırı olarak 630 Giderler Hesabı ile doğrudan giderleştirilmesi sonucunda, mali tablolarda 260 Haklar Hesabı ile 268 Birikmiş Amortismanlar Hesabında 452.500,00 TL tutarında hataya neden olunmuştur.

Belediye, bulgu konusu edilen hatanın düzeltilmesine yönelik gerekli işlemlerin başlatıldığını bildirmiş olsa da, bu işlemler henüz tamamlanmamıştır. 2025 yılında yapılan düzeltme işleminin 2024 yılı mali tablolarında oluşan hatayı düzeltici etkisi bulunmamaktadır.

Anılan mevzuat hükümleri çerçevesinde maddi olmayan duran varlıkların 260 Haklar Hesabında izlenmesi ve bunlar için yıl sonunda %100 oranında amortisman ayrılması gerekmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Toplu Ulaşım Hatlarında Çalışan Araçların İşletme Süre ve Şartlarına İlişkin Hatalı Uygulamaların Bulunması

Belediye tarafından özel halk otobüslerini işletme hakkının ihale yoluyla süresiz olarak kiraya verildiği ve personel ile öğrenci taşımaya yönelik servis araçlarının plakalarının ihaleyle satılmak suretiyle, Belediyenin imtiyaz hakkının süresiz bir şekilde devredildiği görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun “Belediyenin görev ve sorumlulukları” başlıklı 14’üncü maddesine göre, mahallî müşterek nitelikteki ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri, şehir içi trafik, hizmetlerini belediyelerin yapması veya yaptırması gerekmekte olup, “Uygulanmayacak hükümler” başlıklı 84’üncü maddesine göre belediyenin sorumlu ve yetkili kılındığı görev ve hizmetlerle sınırlı olarak; 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu’nda Belediye Kanunu hükümlerine aykırılık bulunması durumunda Belediye Kanunu hükümleri uygulanmalıdır.

Anılan Kanun’un “Belediyenin yetkileri ve imtiyazları” başlıklı 15’inci maddesinde; “Belediyenin yetkileri ve imtiyazları şunlardır:

(...)

f) Toplu taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek.

(...)

p) Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.

(...)

Belediye, (e), (f) ve (g) bentlerinde belirtilen hizmetleri Danıştayın görüşü ve İçişleri Bakanlığının kararıyla süresi kırkdokuz yılı geçmemek üzere imtiyaz yoluyla devredebilir; toplu taşıma hizmetlerini imtiyaz veya tekel oluşturmayacak şekilde ruhsat vermek suretiyle yerine getirebileceği gibi toplu taşıma hatlarını kiraya verme veya 67’nci maddedeki esaslara göre hizmet satın alma yoluyla yerine getirebilir.” hükmü bulunmaktadır.

Aynı Kanun'un 18'inci maddesinde; belediye adına imtiyaz verilmesine karar vermek, belediye meclisinin görev ve yetkisi olarak sayılmıştır.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun "Kapsam" başlıklı 1'inci maddesine göre, belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işlerinin bu Kanunda yazılı hükümlere göre yürütülmesi gerekmektedir.

Danıştay 8. Dairesinin 17.09.2020 tarihli ve E. No: 2016/14732, K. No: 2020/3653 sayılı Kararında da, belediyenin yetki ve imtiyazları arasında yer alan toplu taşıma araçları ve ticari taksi nitelikli araçların çalışma izinleri, sayı ve güzergahlarının belirlenmesi ve buna yönelik olarak yapılan başvuruların değerlendirilmesi ile gerekli işlemlerin yapılmasına ilişkin yetkinin belediye meclisine ait olduğuna hükmedilmiştir.

Diğer taraftan, Danıştay 13. Dairesinin E. No: 2015/985, K. No: 2015/3164 numaralı Kararında; belediyelerin yürütmekle görevli ve yetkili oldukları toplu taşıma hizmetini bizzat yapmak yerine imtiyaz suretiyle devrine karar verilmesi için Danıştayın görüşü ve İçişleri Bakanlığının onayının alınmasının ön koşul olduğu, kiralama yolunu seçmesi hâlinde ise hem taşınır hem taşınmazlar için kira süresinin 10 yıla sınırlı olduğu ve her iki durumun da Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olduğu ifade edilmiş, toplu taşıma hizmetlerinin ruhsat vermek suretiyle yerine getirilmesi usulünde ise verilecek olan ruhsatın süresiz bir şekilde verilemeyeceği, belli bir süre dâhilinde ruhsatın verilmesi gerektiği, ruhsat verilecek sürenin, tespit edilen muhammen bedelin yıllık mı yoksa ruhsat verilen süre için mi öngörüldüğünün, yıllık olarak tespit edilmiş ise her yıla ilişkin artış oranının nasıl belirleneceği gibi hususların açık bir şekilde ortaya konulduktan sonra Devlet İhale Kanunu hükümlerine uygun bir şekilde ihalenin yapılması gerektiğine hükmedilmiştir.

Yapılan incelemede, Belediyece 1999 yılında 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na göre yapılan ihale ile toplam 30 adet özel halk otobüsü işletme hakkının süresiz olarak kiraya verildiği görülmüştür. Ayrıca, Belediye tarafından 18.09.2012 tarihinde yapılan ihaleyle 10 adet personel servis aracı ile 6 adet öğrenci servis aracının plakalarının satışı gerçekleştirilmiştir.

Yukarıda yapılan açıklamalar uyarınca, bir kamu hakkının satışı, süresiz bir şekilde üçüncü kişilere devredilmesi hukuka uygun olmayıp, toplu taşıma faaliyetinde bulunulması için belirlenen plakalara izin/ruhsat verilmesi işlemi; 10 yılı aşmayacak şekilde hat kirası veya ruhsat verme yöntemlerinden birisi tercih edilerek ihale edilmelidir.

BULGU 2: Kesinleşen Sayıştay İlamlarının İnfaz Edilmemesi

Sayıştay ilamları cetvelinin incelenmesinde, ilgili yıl hesaplarına ait ilamlarda yer alıp kesinleşen tazmin tutarlarının bir kısmının sorumlulardan tahsili için gerekli işlemlerin yapılmadığı görülmüştür.

Sayıştay ilamlarının infazını izlemeyen ve gereklerini yerine getirmeyenler hakkında uygulanacak hukuki ve cezai müeyyideler, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun "Kamu idareleri ve görevlilerinin sorumluluğu" başlıklı 9'uncu maddesinde düzenlenmiştir.

Aynı Kanun'un "İlamların infazı" başlıklı 53'üncü maddesinde ise; Sayıştay ilamlarının kesinleştikten sonra doksan gün içerisinde yerine getirileceği, ilam hükümlerinin yerine getirilmesinden ilamların gönderildiği kamu idarelerinin üst yöneticilerinin sorumlu olduğu ve ilamlarda gösterilen tazmin miktarının hüküm tarihinden itibaren kanuni faize tabi tutularak, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre tahsil olunacağı belirtilmiştir.

Benzer hükümler 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Kamu zararı" başlıklı 71'inci maddesinde ve bu maddeye istinaden çıkarılan 19.10.2006 tarih ve 26324 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 12'nci maddesinde de yer almaktadır. 27.05.2016 tarih ve 29724 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 111'inci maddesinde ise, Sayıştay ilamlarında tazmin hükmolunan tutarların 140 Kişilerden Alacaklar Hesabında izleneceği belirtilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden anlaşılaacağı üzere; Sayıştay ilam hükümlerinin kesinleşme tarihinden itibaren doksan gün içerisinde tahsil edilmesinden kamu idarelerinin üst yöneticileri sorumlu bulunmaktadır. Üst yöneticiler bu sorumluluklarını 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre yerine getireceklerdir. Tahsilat aşamasında anaparaya hüküm tarihinden itibaren kanuni faiz de uygulanacaktır.

Yapılan incelemede, Sayıştay ilamlarından kaynaklanan toplam 222.682,60 TL tutarında kamu alacağının olduğu, söz konusu tutarın tamamının 2018 yılı hesabına ilişkin kesinleşen Sayıştay ilamından kaynaklanıp, halen tahsil edilmemiş olduğu görülmüştür.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri gereğince, 2018 yılına ilişkin kesinleşen Sayıştay ilamından kaynaklanıp, halen tahsil edilmemiş bulunan toplam 222.682,60 TL

tutarındaki kamu alacağının mevzuatta öngörülen yasal faizleriyle birlikte tahsilinin sağlanması gerekmektedir.

BULGU 3: İşyeri Satışlarında Vade Farkı ve Peşinata İlişkin İlgili Mevzuatta Öngörülen Şartlara Uyulmaması

Belediyenin işyeri satışlarının vade farkı belirlenmeden gerçekleştirildiği ve bazı satışlarda peşinata ilişkin mevzuat hükümlerine uyulmadığı tespit edilmiştir.

29.09.2005 tarihli ve 25951 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Belediyelerin Arsa, Konut ve İşyeri Üretimi, Tahsisi, Kiralaması ve Satışına Dair Genel Yönetmelik’in “Konut ve işyeri satışı” başlıklı 15’inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde; konut ve işyeri satışlarında alınacak peşinat tutarının, satış bedelinin %50’sinden az olmamak üzere belirleneceği ve bu bent kapsamında yapılan taksitli satışlar için belediye meclisince belirlenecek vade farkının uygulanacağı hükmüne yer verilmiştir.

Aynı Yönetmelik’in “Belediye meclisinin yetkisi” başlıklı 16’ncı maddesinde; belediye meclisinin tahsis ve satışlarda alınacak peşinat miktarlarını ve peşin ödemelere uygulanacak indirim oranını, tahsis ve satışlarda uygulanacak taksit süreleri ile vade farkını belirlemeye yetkili olduğu belirtilmektedir.

Yapılan incelemede, Belediyece 31 adet işyerinin satışı için 05.01.2024 tarihinde ihale gerçekleştirildiği ve söz konusu ihalenin şartnamesinde vade farkına ilişkin herhangi bir hükme yer verilmediği görülmüştür. Ancak, anılan Yönetmelik hükmü uyarınca, konut ve işyerlerinin taksitli satışlarında belediye meclisince belirlenecek vade farkının uygulanması gerekmektedir.

Diğer taraftan, anılan ihale kapsamında satışa çıkarılan işyerleri için peşinat tutarının, satış bedelinin %30’u olarak belirlendiği ve ihale sonucunda satışı gerçekleştirilen 2 adet işyeri için peşinat oranının %30 olarak uygulandığı tespit edilmiştir. Oysa, söz konusu Yönetmelik hükmüne göre, konut ve işyeri satışlarında alınacak peşinat tutarının, satış bedelinin %50’sinden az olmamak üzere belirlenmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak, taksitli işyeri satışlarında uygulanacak vade farkına ve peşinat tutarına ilişkin belediye meclisince yukarıda bahsi geçen mevzuat hükümlerine uygun bir şekilde karar alınması ve satış işlemlerinin söz konusu meclis kararları doğrultusunda gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 4: Şirket Personeli Dahil Personel Giderlerinin Mevzuatta Belirlenen Sınırın Üzerinde Olması

Şirket Belediye bütçesinden ödenen personel giderlerinin, mevzuatta belirlenen sınırı aştığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun “Norm kadro ve personel istihdamı” başlıklı 49’uncu maddesinin sekizinci fıkrasında; belediyenin yıllık toplam personel giderlerinin, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin 213 sayılı Vergi Usul Kanunu’na göre belirlenecek yeniden değerlendirme katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarının yüzde otuzunu aşamayacağı, nüfusu 10.000’in altında olan belediyelerde bu oranın yüzde kırk olarak uygulanacağı, yıl içerisinde aylık ve ücretlerde beklenmedik bir artışın meydana gelmesi sonucunda personel giderlerinin söz konusu oranları aşması durumunda, cari yıl ve izleyen yıllarda personel giderleri bu oranların altına ininceye kadar yeni personel alımı yapılamayacağı, yeni personel alımı nedeniyle bu oranın aşılması sebebiyle oluşacak kamu zararının, zararın olduğu tarihten itibaren hesaplanacak kanunî faiziyle birlikte belediye başkanından tahsil edileceği, personelin her türlü alacaklarının zamanında ve öncelikle ödeneceği hükmüne yer verilmiştir.

28 Nisan 2018 Tarihli ve 30405 sayılı Resmî Gazete’de “İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar” yayımlanmıştır.

Söz konusu düzenleme ile 27.06.1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin ek 20’nci maddesi kapsamındaki şirketlerde işçilerin işe alımı, işçilere ilişkin personel giderlerinin toplam giderler içindeki payına ilişkin üst sınırları, ilk defa işe alınacak işçilere ilişkin belirlenecek ölçütleri esas alarak yıllık sınırlamaları ve bu kapsamdaki alımlar ile harcamaları izlemeye ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.

Anılan Usul ve Esaslar’ın “Personel Giderlerinin Toplam Giderler İçindeki Payına İlişkin Üst Sınır” başlıklı 5’inci maddesinde; İdarelerin, şirket personeli de dâhil yıllık toplam personel giderlerinin, idarenin gerçekleşen en son yıl bütçe gelirleri toplamının her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması sonucu bulunacak miktarın yüzde kırkını aşamayacağı, bu oranın büyükşehir belediyelerinde yüzde otuz olarak uygulanacağı, yıl içerisinde aylık ve ücretlerde beklenmedik bir artışın meydana gelmesi sonucunda personel giderlerinin söz konusu oranları aşması durumunda, cari yıl ve

izleyen yıllarda personel giderleri bu oranların altına ininceye kadar idare şirketlerine yeni personel alımı yapılamayacağı hüküm altına alınmıştır.

25.11.2023 tarihli ve 32380 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile yeniden değerlendirme oranı 2023 yılı için %58,46 olarak tespit edilmiştir.

Belediyenin en son yıl kesinleşmiş bütçe gelirleri toplamı 119.872.989,07 TL, bu tutarın yeniden değerlendirme oranıyla artırılmış miktarı $(119.872.989,07 \times \%58,46)$ 189.950.738,48 TL’dir. Yönetmelik hükümlerine göre idarenin toplam personel giderinin üst sınırı $(189.950.738,48 \times \%40)$ 75.980.295,39 TL’dir. Belediyenin şirket personeli de dâhil yıllık toplam personel giderlerinin bu tutarı geçmemesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede, Belediyenin 2024 yılı şirket personeli dahil personel giderleri toplamının 83.450.424,06 TL olduğu, (Bu tutarın 23.780.214,13 TL’si şirket personel gideridir.) Yönetmelik hükümleriyle belirlenen sınırın 7.470.128,67 TL tutarında aşıldığı, söz konusu personel giderinin yeniden değerlendirilmiş bütçe gelirine oranının %43,9 olduğu tespit edilmiştir.

Anılan mevzuat hükümleri gereğince, Belediye tarafından yeni personel alımı yapılmayarak, personel giderlerinin mevzuatta belirlenen düzeye getirilmesi sağlanmalıdır.

BULGU 5: Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Paylarının Hatalı Hesapta Muhasebeleştirilmesi

Belediye tarafından emlak vergisiyle birlikte tahsil edilen taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına ait katkı paylarının 362 Fonlar veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hesabı yerine, hatalı olarak 363 Kamu İdareleri Payları Hesabında takip edildiği görülmüştür.

Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Payına Dair Yönetmelik’in “Katkı payının tarh, tahakkuku ve tahsili” başlıklı 5’inci maddesinde; *“Katkı payı, bina, arsa ve araziler için, mükellefiyetin başlangıç yılında tespit edilen vergi değeri üzerinden; mükellefiyetin başlangıç yılını takip eden yıldan itibaren ise, her yıl, bir önceki yıla ait vergi değerinin 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca aynı yıl için tespit edilen yeniden değerlendirme oranının yarısı nisbetinde artırılması suretiyle tespit olunacak değer üzerinden, yıllık olarak tarh, tahakkuk ve tahsil edilen emlak vergisinin yüzde on (%10)’u oranında, emlak vergisiyle birlikte tarh, tahakkuk ve tahsil edilir.”* hükmü yer almaktadır.

Aynı Yönetmelik'in "Katkı payı hesabı" başlıklı 6'ncı maddesinde ise; *"Belediyelerce katkı payı olarak tahsil olunan tutarlar, tahsil edildiği ayı takip eden ayın onuncu günü akşamına kadar il özel idarelerine veya yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarına bir bildirim ile beyan edilerek aynı süre içinde katkı payı hesabına yatırılır."* denilmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 362 Fonlar veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hesabına ilişkin "Hesabın niteliği" başlıklı 274'üncü maddesinde; *"Bu hesap, bütçe ile ilişkilendirilmeksizin mevzuatları gereği, diğer kamu idareleri adına yapılan tahsilatın izlenmesi için kullanılır."* hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümlerinden; belediyelerce yıllık olarak tarh, tahakkuk ve tahsil edilen emlak vergisinin yüzde %10 oranında, kültür varlıkları katkı payının il özel idareleri veya yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları adına emlak vergisiyle birlikte tahsil edileceği, başka kamu idareleri adına tahsil edilen tutarların ise 362 Fonlar veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hesabında muhasebeleştirileceği anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede, Belediye tarafından tahsil edilen katkı paylarının 362 Fonlar veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hesabı yerine, 363 Kamu İdareleri Payları Hesabında muhasebeleştirildiği tespit edilmiştir. Yapılan hatalı işlem, yıl sonu bilançosunda 363 Kamu İdareleri Payları Hesabının alacak tutarının olması gerekenden 171.321,57 TL fazla, 362 Fonlar veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hesabının alacak tutarının olması gerekenden 171.321,57 TL eksik olmasına sebebiyet vermiştir.

Taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına ait katkı paylarının 362 Fonlar veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hesabına kaydedilmesi gerekmektedir.

BULGU 6: Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunması İçin Tahsil Edilen Katkı Paylarının İl Özel İdaresine Zamanında Gönderilmemesi

Belediye tarafından tahakkuk ettirilen emlak vergisinden görev alanlarında kalan kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi amacıyla kesilen %10 nispetindeki taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına ait katkı paylarının Isparta İl Özel İdaresine aktarılmasında gecikmeye sebebiyet verildiği görülmüştür.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun "Taşınmaz kültür varlıklarının onarımına yardım sağlanması ve katkı payı" başlıklı 12'nci maddesinde; belediyelerce, tahakkuk eden emlak vergisinin %10'u nispetinde Taşınmaz Kültür Varlıklarının

Korunmasına Katkı Payı tahakkuk ettirileceği ve bunun emlak vergisi ile birlikte tahsil edileceği ifade edilmiş, tahsil edilen bu tutarların da tahsil edildiği ayı takip eden ayın onuncu günü akşamına kadar il özel idarelerine bir bildirim ile beyan edilerek aynı süre içinde ödeneceği belirtilmiştir. Ayrıca tahsil edilen katkı payını söz konusu süre içinde il özel idarelerine yatırmayan belediyelerden, bu katkı paylarının 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre gecikme zammı tatbik edilerek tahsil edileceği de düzenlenmiştir. Bu işlemlerle ilgili olarak aynı maddede belediye başkanlarına, belediyelerin tahsil ettikleri paylardan il özel idarelerine ödemeleri gereken taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına katkı paylarının, zamanında ve tam olarak ödenmesini sağlama hususunda sorumluluk yüklenmiştir. Ödenmeyen payların da ilgili il özel idaresinin talebi üzerine belediyenin İller Bankasından aldığı genel bütçe vergi gelirleri payından kesilerek, talep eden özel idareye gönderileceği belirtilmiştir.

Yapılan incelemelerde, taşınmaz kültür varlıklarının korunması için tahsil edilen 140.773,68 TL tutarındaki katkı payının Isparta İl Özel İdaresine zamanında gönderilmediği, bu nedenle İl Özel İdaresinin İller Bankasına başvuruda bulunduğu ve söz konusu katkı payının İller Bankası tarafından 30.547,89 TL gecikme zammı ile birlikte 171.321,57 TL olarak Belediyenin genel bütçe vergi gelirlerinden alınan payından kesildiği tespit edilmiştir.

Kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanımının sağlanabilmesi bakımından, herhangi bir gecikme cezasına maruz kalınmaması için bahsi geçen katkı payının Belediye tarafından ilgili kuruma zamanında yatırılması gerekmektedir.

BULGU 7: Kalkınma Ajansı Paylarının Aktarılmaması

Belediye tarafından, Batı Akdeniz Kalkınma Ajansına gönderilmesi gereken payın Haziran ayı sonuna kadar Kalkınma Ajansının hesabına aktarılmadığı görülmüştür.

5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Gelirler ve Yönetilecek Fonlar" başlıklı 19'uncu maddesinde; ajansların gelirleri ve yöneteceği fonlar arasında, belediyeler için bir önceki yıl gerçekleşen bütçe gelirleri üzerinden, borçlanma ve tahsisi mahiyetteki gelir kalemleri hariç tutulmak üzere yüzde bir oranında cari yıl bütçesinden aktarılacak paylar sayılmıştır. Bu payların belediyeler tarafından haziran ayının sonuna kadar ajans hesabına aktarılması gerektiği, payların süresi içerisinde aktarılmadığında ise, bu idarelere genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden ayrılan paydan ilgisine göre ve/veya İller Bankasınca kesilerek ilgili ajans hesabına aktarılacağı belirtilmiştir.

Dolayısıyla kalkınma ajansı payları Belediye tarafından ilgili yılın Haziran ayı sonuna kadar Ajansın banka hesabına aktarılmalıdır.

Yapılan incelemede, Belediyenin 2024 yılı içinde 317.334,86 TL (8.942,63 TL gecikme zammı birlikte toplam 326.277,49 TL) kalkınma ajans payını Batı Akdeniz Kalkınma Ajansına zamanında göndermediği, bunun üzerine söz konusu katkı payının 257.632,34 TL'sinin İller Bankası tarafından Belediyenin genel bütçe vergi gelirlerinden alınan payından kesildiği tespit edilmiştir.

Belediyece herhangi bir gecikme cezasına maruz kalınmaması ve ilave maliyete katlanılmaması açısından ajans paylarının zamanında ve tam ödenmesi gerekmektedir.

BULGU 8: Sabit ve Mobil Haberleşme Altyapı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Bedelinin Takip ve Tahsilatının Yapılmaması

Belediyenin yetki alanı içinde kalan sabit ve mobil haberleşme altyapısı veya şebekelerinde kullanılan her türlü kablo ve benzeri gerece ilişkin geçiş hakkı ücretlerine Belediye gelir tarifesinde yer verilmediği ve söz konusu gelir kaleminin takip ve tahsilinin yapılmadığı görülmüştür.

5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun "Geçiş hakkı" başlıklı 22'nci maddesinde; geçiş hakkının, elektronik haberleşme hizmeti vermek amacıyla, her türlü elektronik haberleşme alt yapısını ve bunların destekleyici ekipmanlarını, kamu ve/veya özel mülkiyete konu taşınmazların altından, üstünden, üzerinden geçirme ve bu alt yapıyı kurmak, değiştirmek, sökmek, kontrol, bakım ve onarımlarını sağlamak ve benzeri amaçlarla söz konusu mülkiyet alanlarını bu Kanun hükümleri çerçevesinde kullanma hakkını kapsadığı ifade edilmiştir.

Aynı Kanun'un 25'inci maddesinde ise; geçiş hakkı sağlayıcısı ile işletmeci arasındaki sözleşmenin mevzuat hükümlerine aykırı olmamak koşulu ile serbestçe yapılabileceği ifade edilmiştir.

Sabit ve Mobil Haberleşme Altyapısı veya Şebekelerinde Kullanılan Her Türlü Kablo ve Benzeri Gerecin Taşınmazlardan Geçirilmesine İlişkin Yönetmelik'in "Geçiş hakkı ücretleri" başlıklı 9'uncu maddesinde; geçiş hakkı sağlayıcısı tarafından, geçiş hakkını kullanan işletmeciden talep edilen geçiş hakkı ücretinin, yine bu Yönetmelik'in ekinde yer alan Geçiş Hakkı Ücret Tarifesi Üst Sınırları Tablosunda belirtilen fiyatları aşamayacağı hüküm altına

alınmıştır. Yönetmelik'te işletmeci ve geçiş hakkı sağlayıcısının geçiş hakkına ilişkin anlaşmaları, Yönetmelik'te belirlenen ilkeler doğrultusunda serbestçe yapabileceği, geçiş hakkına ait ücretlerin ödeme şeklinin sözleşmede yer alacağı belirtilmiştir.

Yönetmelik hükümlerine göre, belediyeye ait taşınmazlar üzerinden elektronik haberleşme hizmetini sunmak isteyen işletmeciler geçiş hakkı için belediyeye başvuruda bulunarak anlaşma yapmalı ve bu Yönetmelik'te belirtilen tutarı aşmamak üzere belirlenen geçiş ücreti de anlaşmada gösterilmelidir.

Ancak Belediye tarafından geçiş hakkı ücretlerine yönelik herhangi bir tarife cetveli belirlenmediği ve bu gelire ilişkin herhangi bir tahakkuk veya tahsilat işlemi yapılmadığı tespit edilmiştir. Bu gelirin tahakkuk ve tahsilinin yapılmaması sonucu, Belediye önemli bir gelirden mahrum kalmaktadır.

Belediye sınırı ve mücavir alanı içerisinde olan yerlerden geçen telekomünikasyon altyapı ve şebekeleri için bir geçiş hakkı bedelinin belirlenmesi ve işletmecilerden bu geçiş haklarıyla ilgili belirlenen bedellerin takip ve tahsilatının gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 9: Taşınmazların İhale Yapılmaksızın Ecrimisil Karşılığında Kullandırılması

Belediyenin kira sözleşme süresi sona eren bazı taşınmazlarının, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre yeniden kiralama ihalesi yapılmadan ecrimisil karşılığında kullandırıldığı ve bu yöntemle taşınmazların işgaline süreklilik kazandırılarak, kira sürelerinin uzatıldığı görülmüştür.

2886 sayılı Kanun'un "Kapsam" başlıklı 1'inci maddesinde; belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işlerinin bu Kanun'da yazılı hükümlere göre yürütüleceği hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanun'un "Ecrimisil ve tahliye" başlıklı 75'inci maddesinde; Devletin özel mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmaz malları ve Vakıflar Genel Müdürlüğü ile idare ve temsil ettiği mazbut vakıflara ait taşınmaz malların, gerçek ve tüzel kişilerce işgali üzerine fuzuli şagilden, bu Kanun'un 9'uncu maddesindeki yerlerden sorulmak suretiyle idareden taşınmaz ve değerlendirme konusunda işin ehli veya uzmanı üç kişiden oluşan komisyonca tespit tarihinden geriye doğru beş yılı geçmemek üzere tespit ve takdir edilerek

ecrimisil isteneceği, ecrimisil talep edilebilmesi için Hazinesin işgalden dolayı bir zarara uğramış olmasının gerekmeceği ve fuzuli şagilin kusurunun aranmayacağı belirtilmiştir.

Ayrıca kira sözleşmesinin bitim tarihinden itibaren işgalin devam etmesi halinde, sözleşmede hüküm varsa ona göre hareket edileceği ve aksi halde ecrimisil alınacağı, işgal edilen taşınmaz malın, idarenin talebi üzerine, bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirileceği, idareye teslim edileceği hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları" başlıklı 15'inci maddesinde; 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75'inci maddesinin belediye taşınmazları hakkında da uygulanacağı ifade edilmiştir.

2886 sayılı Kanun'un yukarıdaki hükümlerinden anlaşılacağı üzere, devletin özel mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmaz malların gerçek ve tüzel kişilerce işgali üzerine fuzuli şagilden, bedeli idarece oluşturulacak komisyonca tespit ve takdir edilecek ecrimisil istenmesi ve mülki idare amirine başvurularak işgal edilen taşınmazın 15 gün içerisinde tahliyesinin ve idareye tesliminin sağlanması gerekmektedir. Aynı hükümler, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15'inci maddesi gereği belediye taşınmazları için de geçerlidir.

Taşınmaz malları işgal eden fuzuli şagil durumundaki kişilerden ecrimisil alınması, söz konusu taşınmazların sürekli bir şekilde ecrimisil tahsil edilerek idare edilebileceği anlamına gelmemektedir. Zira ecrimisil uygulaması, hukuka aykırı bir yararlanmadan dolayı taşınmazı işgal eden kişiden alınan bir tazminattır. Bir kamu taşınmazının kiralama ya da idare etme usulü ve yöntemi değildir. Tam aksine, kamu malını korumaya yönelik bir yaptırımdır. 2886 sayılı Kanun'da işgal edilen taşınmazın mülki idare amirine başvurularak 15 gün içerisinde tahliyesinin ve idareye tesliminin sağlanmasına yönelik düzenleme de ecrimisilin bir kiralama yöntemi olmadığını açıkça göstermektedir.

Yapılan incelemede, Belediye tarafından 31.12.2024 tarihi itibarıyla 25 adet taşınmazın kira sözleşmesi bittiği halde, yeniden kiralama ihalesi yapılmadan, ecrimisil karşılığı kullandırıldığı ve 2886 sayılı Kanun'a aykırı olarak ecrimisilin, kira niteliğine büründürülerek geleceğe ilişkin olarak taşınmazın işgaline süreklilik kazandırıldığı tespit edilmiştir.

Belediye tarafından ecrimisil karşılığı kullandırılan taşınmazların yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri doğrultusunda tahliyesinin sağlanması ve 2886 sayılı Kanun çerçevesinde yapılacak ihaleyle kiraya verilmesi gerekmektedir.

BULGU 10: Belli Süreyi Gerektiren Doğrudan Temin Alımlarında Sözleşme Yapılmaması

Doğrudan temin yöntemiyle gerçekleştirilen ve belli bir süreyi gerektiren mal ve hizmet alımlarında Belediyenin yüklenici ile sözleşme imzalamadığı görülmüştür.

11.07.2023 tarihli ve 32245 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Doğrudan Temin Yöntemiyle Yapılacak Alımlara İlişkin Tebliğ'in "Alımlara ilişkin uygulama esasları" başlıklı 4'üncü maddesinin beşinci fıkrası gereğince; teslimi, sunumu veya yapımı belli bir süreyi gerektiren alımlar ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22'nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında yapılan alımlarda sözleşme imzalanması zorunludur. Dolayısıyla Belediye ile yükleniciler arasında belli bir süreyi gerektiren mal ve hizmet alımlarında sözleşme imzalanarak mevzuata uygun işlem tesis edilmelidir.

Ancak yapılan incelemede, doğrudan temin yöntemiyle yapılan ve teslimi belirli bir süreyi gerektiren mal ve hizmet alımlarında sözleşme imzalanmadığı tespit edilmiştir.

Doğrudan temin kapsamında gerçekleştirilen ve belli bir süreyi gerektiren mal ve hizmet alımlarında Belediye tarafından belirlenen koşullarda ve özelliklerde yapılmasını garanti altına almak, kamu kaynaklarının daha etkin kullanımını ve işin kontrolünü sağlamak ve ilgili işten doğabilecek hukuki ihtilafların önüne geçmek için, mevzuatın zorunlu kıldığı sözleşmelerin düzenlenmesi gerekmektedir.

BULGU 11: Yapım İşlerinde Bütün Riskler Sigortası Kapsamında Yer Alan Risk Kalemlerinde Muafiyet Oranının Yüksek Belirlenmesi

Yapım işi yüklenicileri tarafından yaptırılan bütün riskler (all risks) sigortası kapsamında yer alan bazı risk kalemlerine ilgili mevzuatında öngörülenden daha fazla muafiyet uygulandığı görülmüştür.

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin "İş ve işyerlerinin korunması ve sigortalanması" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasında; yüklenicinin, işyerlerindeki her türlü araç, malzeme, ihzarat, iş ve hizmet makineleri, taşıtlar, tesisler ile sözleşme konusu iş için, işin özellik ve niteliğine göre ihale dokümanında belirtilen şekilde, işe başlama tarihinden geçici kabul tarihine kadar geçen süre içinde oluşabilecek deprem, su baskını, toprak kayması, fırtına, yangın gibi doğal afetler ile hırsızlık, sabotaj gibi risklere karşı "inşaat sigortası (bütün riskler)", geçici kabul tarihinden kesin kabul tarihine kadar geçecek süreye ilişkin ise yürürlükteki İnşaat

Sigortası (Bütün Riskler) Genel Şartları çerçevesinde kapsamı ihale dokümanında belirtilen genişletilmiş bakım devresi teminatını içeren sigorta yaptırmak zorunda olduğu belirtilmektedir.

Aynı maddenin üçüncü fıkrasında ise; tüm riskler için azami %2 oranında muafiyet uygulanabileceği hüküm altına alınmıştır. Anılan mevzuat hükümleri gereğince, muafiyet açısından tüm riskler için uygulanabilecek azami oranın %2 olması gerekmektedir.

Kamu idaresi tarafından gerçekleştirilen yapım işlerine ilişkin incelemede, 3 adet yapım işinde mevzuata aykırı olarak bütün riskler sigortaları kapsamında yer alan bazı risk kalemlerinde %2'den fazla muafiyet uygulandığı tespit edilmiştir. Söz konusu yapım işlerine ilişkin yüksek muafiyet oranı belirlenen risk kalemleri ile muafiyet oranları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 8: Muafiyet Oranı Yüksek Belirlenen İşler ve Risk Kalemleri

Sıra No	İşin Adı	Risk Kalemlerine Göre Muafiyet Oranları
1	Muhtelif Mahallelerde Kilitli Parke ve Beton Bordür Döşenmesi Yapım İşİ	Kazık/İksa/Ankraj Hasarlarında: Hasarın %10'u, asgari 25.000 Avro Diğer Hasarlarda: Hasarın %10'u, asgari 5.000 Avro Diğer Doğal Afetler, Bakım, Yangın ve Hırsızlık Hasarlarında: Hasarın %10'u, asgari 10.000 Avro
2	Muhtelif Mahalle Yollarına Kilitli Parke Döşenmesi Yapım İşİ	Kazıklı Temel ve İstinat Duvarı Hasarlarında: Hasarın %15'i, asgari 20.000 USD Üçüncü Şahıs Mali Mesuliyet Maddi Zarar: Hasarın %10'u, asgari 1.000 USD Diğer Tabiat Olayları, Bakım Devresi ve Hırsızlık Hasarlarında: Hasarın %10'u, asgari 2.500 USD
3	32 Adet İşyeri Kapasiteli Çarşı Binası Yapım İşİ	Kazık/İksa/Ankraj Hasarlarında: Hasarın %10'u, asgari 10.000 USD Diğer Doğal Afetler, Bakım, Yangın ve Hırsızlık Hasarlarında: Hasarın %10'u, asgari 5.000 USD

Sigorta poliçesinde muafiyet oranlarının mevzuatta öngörülenden yüksek belirlenmesi yüklenicinin nihai sorumluluğunu kaldırmamakla birlikte, karşılaşılabileceği riski artırması bakımından önem arz etmektedir. Dolayısıyla bütün riskler sigortalarının ilgili mevzuatta belirtilen şartlara uygun olarak yaptırılması hususunda gerekli tedbirlerin alınmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

BULGU 12: İş Avansları ile Yapılan Mal ve Hizmet Alımlarında Hatalı Uygulamaların Bulunması

İş avansı verilerek yapılan mal ve hizmet alımlarında 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve Mahalli İdareler Harcama Belgeleri Yönetmeliği hükümlerine uyulmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun “Ön Ödeme” başlıklı 35’inci maddesinin birinci fıkrasında; harcama yetkilisinin uygun görmesi ve karşılığı ödeneğin saklı tutulması kaydıyla, ilgili kanunlarda öngörülen haller ile gerçekleştirme işlemlerinin tamamlanması beklenilemeyecek ivedi veya zorunlu giderler için avans vermek veya kredi açmak suretiyle ön ödeme yapılabileceği, verilecek avansın üst sınırlarının Merkezî Yönetim Bütçe Kanunu’nda gösterileceği hükmü yer almaktadır.

4734 sayılı Kanun’un 4’üncü maddesinde; açık ihale, belli istekliler arasında ihale, pazarlık usulü ve doğrudan temin yöntemi ihale ve alım usulleri olarak tanımlanarak, Kanun kapsamındaki idarelerin mal veya hizmet alımları ile yapım işlerini sayılan ihale ve alım yöntemleriyle gerçekleştirmeleri zorunlu kılınmıştır.

Mahalli İdareler Harcama Belgeleri Yönetmeliği’nin 4’üncü maddesinde; ön ödemelerde, harcama talimatı ve ihale mevzuatına göre yapılacak alımlarda onay belgesinin (ihale usulüyle yapılacak alımlarda, kamu ihale mevzuatında standart form olarak belirlenen ihale onay belgelerini; doğrudan temin suretiyle veya kamu ihale mevzuatında belirtilen istisnai alımlarda ise alım konusu işin nev’i, niteliği, varsa proje numarası, miktarı, gereken hallerde yaklaşık maliyeti, kullanılabilir ödeneği ve tertibi, alımda uygulanacak usulü, avans ve fiyat farkı verilecekse şartlarını gösteren ve harcama yetkilisinin imzasını taşıyan belge) kanıtlayıcı belge olarak ödeme belgesine bağlanacağı belirtilmiştir.

Ayrıca, ön ödeme usul ve esaslarına ilişkin Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği’nin (Sıra No: 55) 3’üncü maddesinde; ön ödemenin, kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde kesin ödeme öncesi avans veya kredi şeklinde yapılan ödeme olduğu,

Ön ödeme uygulamasının bir alım usulü olmaması sebebiyle ön ödeme yapılacak mal veya hizmet alımlarında, alımların idarelerin tabi oldukları ihale mevzuatı hükümlerine göre yapılması, mal alındığının veya hizmetin gerçekleştirildiğinin ihale mevzuatına uygun olarak görevlendirilmiş kişi veya komisyonlarca onaylanması gerektiği

düzenlenmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümleri gereğince avans uygulaması, bir alım yöntemi olmayıp ancak belli şartlarda kullanılması gereken bir ödeme yöntemidir. Dolayısıyla mal ve hizmet alımlarının Belediyenin tabi olduğu 4734 sayılı Kanun’da belirtilen ihale ve alım usulleri kullanılarak gerçekleştirilmesi, görevlendirilen komisyonlarca bu alımlara ilişkin muayene ve kabul işlemlerinin yapılması, gider gerçekleştirildiğinde de süresi içerisinde avans mahsubunun yapılması ve alım yöntemine göre kanıtlayıcı evrakların düzenlenmesi gerekmektedir.

Ancak yapılan incelemede, mal ve hizmet alımları için harcama talimatı düzenlenerek avans verildiği, Kamu İhale Kanunu’nda belirtilen ihale ve alım usulleri kullanılmadan, onay belgesi ve ihale mevzuatının gerektirdiği diğer belgeler düzenlenmeden, ilgili birimden gelen ihtiyaç talebi doğrultusunda doğrudan bir satıcıdan mal ve hizmet alımı yapıldığı, fatura karşılığı ilgili satıcıya ödeme yapıldığı, avans mahsubunda sadece faturanın kanıtlayıcı belge olarak ödeme belgesine eklendiği tespit edilmiştir.

Bu itibarla, Belediye tarafından avans verilerek yapılan mal ve hizmet alımlarının ihale mevzuatı çerçevesinde gerçekleştirilmesi ve alımlara ilişkin kanıtlayıcı belgelerin düzenlenerek ödeme belgesine eklenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>